

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра психології і туризму

КУРСОВА РОБОТА З ПСИХОЛОГІЇ

на тему: «ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ»

Студентки III курсу групи СОа 14-20
Педагогічного факультету романо-
Германської та української філології
Спеціальності 014 Середня освіта
Куртенко Аліни Андріївни

Науковий керівник: дійсний член
НАПН України, доктор
психологічних наук, професор
завідувач кафедри психології і
туризму Бондаренко О.Ф.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ.....	6
1.1. Психологічна готовність до навчання в школі.....	6
1.2. Мотиваційна готовність до навчання в школі.....	7
1.3. Емоційно-вольова готовність до навчання в школі.....	9
1.4. Розумова готовність до навчання в школі.....	11
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	14
2.1. Організаційно-методичні аспекти дослідження готовності до навчання в школі	14
2.2. Аналіз результатів дослідження	18
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	25

РЕЗЮМЕ

В роботі висвітлено основні погляди науковців щодо визначення поняття «готовність до школи»; визначено основні передумови психологічної готовності до шкільного навчання. Розглянуто компоненти психологічної готовності дітей до школи та основні аспекти сформованості необхідних передумов навчальної діяльності.

Визначено основні складники психологічної, мотиваційної, емоційно-вольової та розумової готовності до шкільного навчання.

Надано характеристику основним методикам, що використовуються для перевірки шкільної готовності. Охарактеризовано експрес-методи та діагностично-прогностичні методики визначення рівня підготовки дітей до школи.

SUMMARY

The work highlights the main views of scientists on the definition of the concept of "readiness for school"; the main prerequisites for psychological readiness for schooling are determined. The components of children's psychological readiness for school and the main aspects of the formation of the necessary prerequisites for learning activities are considered.

The main components of psychological, motivational, emotional and volitional and mental readiness for schooling are determined.

The main methods used to test school readiness are described. Express methods and diagnostic and prognostic methods for determining the level of children's readiness for school are described.

ВСТУП

Вступ до школи - один з найскладніших періодів у житті дитини, якщо розглядати це питання з психологічної точки зору. У дошкільника повністю змінюється все життя - він включається в нові види діяльності, контактує з малознайомими людьми, перед ним ставляться нові вимоги. Це складний період, адже школа наполягає на максимальній мобілізації емоційних, інтелектуальних та фізичних резервів учня, ставить перед ним багато різноманітних завдань. Вплив навантаження, що здійснюється в школі, на дитину можна порівняти з впливом на організм дорослої людини надзвичайно складного навантаження, яке виникає на початкових етапах навчання в школі.

Психологічна готовність до навчання - це рівень психічного розвитку дитини, який дозволяє їй легко навчатися та швидко адаптуватися до нових умов життя. Ця тема була, є і буде актуальною, адже кожна дитина проходить через цей період, який може бути для неї дуже складним. Психологічна підготовка дітей дошкільного віку до навчання у школі є важливою проблемою у зарубіжній та вітчизняній науці і тому досліджується у світовому масштабі (О.М. Леонт'єв, Л.І. Божович, Л.С. Виготський, Н.І. Гуткіна, Д.Б. Ельконін, Ж. Шванцара). У центрі уваги є: " Криза 7 років", основні новоутворення у розвитку дитини (Л.І. Борович, Є.Є. Кравцова, Д.Б. Ельконін, К.Н. Поліванова), емоційно-вольової сфери (Д.Б. Ельконін, Т.І. Шульга), сформованості мотивації навчання (А.К. Маркова), ступеня сформованості знань, умінь і навичок (Т.І. Тарунтаєва), комунікативно-мовленнєвого розвитку (М.І. Лісіна), зв'язку психологічної підготовки до школи та навчання (М.М. Безруких) та інших не менш важливих аспектів.

Об'єктом дослідження є компоненти психологічної готовності дітей до шкільного навчання.

Предмет дослідження - особливості психологічної готовності дітей до шкільного навчання.

Мета дослідження - виявити психологічні особливості готовності дітей до шкільного навчання.

Завдання дослідження:

- 1) Проаналізувати складові психологічної готовності дітей до школи.
- 2) Висвітлити психологічні особливості готовності дітей до шкільного навчання.
- 3) Описати психолого-педагогічні аспекти готовності дітей до школи.
- 4) Висвітлити психологічні аспекти та психолого-педагогічні чинники формування психологічної готовності дітей дошкільного віку.

Методологія дослідження. Поставлені завдання вирішуються шляхом використання теоретичних підходів і методів психолого-педагогічного дослідження: аналіз наукової літератури, порівняння різних методів і концепцій, теоретичний синтез, класифікація, узагальнення методів тощо.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

1.1. Психологічна готовність дітей до навчання у школі

Важливий етап у житті дитини починається зі вступом до школи. Виникає новий соціальний статус особистості - статус школяра, одна з форм безпосередньої участі у загальнозначущій діяльності - навчання, яка потребує великих зусиль. Цей період ставить перед дитиною нові вимоги, з'являються нові обов'язки; нові друзі, нові стосунки з дорослими, які також вимагають певних моральних зусиль і досвіду. Але чи готова дитина впоратися з новим соціальним середовищем. [5]

Успішне вирішення завдання розвитку особистості дитини та підвищення ефективності навчання значною мірою залежить від того, наскільки правильно враховано рівень готовності дитини до школи [13]. Наприкінці дошкільного дитинства, найчастіше - до семи років - у дитини формуються якості особистості, що є передумовою для нормального переходу до шкільного віку. Саме ступінь сформованості цих якостей визначає рівень готовності до навчання в школі.

Психологічна готовність до шкільного навчання - це комплексна характеристика дитини, що показує рівень розвитку тих психологічних якостей, які найбільшою мірою сприяють нормальному входженню в шкільне життя і формуванню навчальної діяльності. Ці якості певним чином групуються і розглядаються як складова частина психологічної готовності до школи.

Основними компонентами психологічної підготовки до школи є: мотиваційна, емоційно-вольова, розумова готовність [14].

1.2. Мотиваційна готовність до навчання в школи

Важливою умовою готовності дітей до тривалої праці є вміння підпорядковувати свої дії виконанню поставлених перед ними навчальних завдань. Головним елементом добровільної готовності є внутрішні зусилля, необхідні для здійснення будь-якої діяльності. Остаточно вона формується наприкінці дошкільного дитинства. Дитина може ставити перед собою мету, приймати самостійні рішення, планувати низку дій, проявляти зусилля для подолання перешкод та оцінювати результати своїх дій. Дошкільнята вже повинні вміти стримувати свою імпульсивну поведінку, зосереджувати увагу на завданні та слухати вихователя. Дітям з низьким рівнем примхливості важко розуміти навчальні завдання, виконувати вимоги шкільного життя та контролювати свої емоції та імпульси. Мотиваційна готовність до навчання - характеризується бажанням дитини вчитися, формуванням позиції майбутнього учня [10].

Мотиваційна готовність виражається в емоціях дитини, її бажанні, прагненні відвідувати школу, що поєднується з тим, як дитина уявляє собі вимоги школи, як вона готова змінити свою дошкільну, ігрову позицію.

Не існує єдиної мотивації, пов'язаної з успішністю в навчанні. Деякі психологи та педагоги поділяють їх на дві групи - внутрішні та зовнішні. Наприклад, В. Е. Мільман виділяє внутрішню мотивацію навчання власний пізнавальний інтерес і безпосередню зацікавленість учня у здійсненні та досягненні результатів цього процесу. Тоді як до зовнішніх відносяться орієнтація учнів на оцінку та інші форми заохочення і покарання, моменти престижу і лідерства, різні форми зацікавленості і навіть ті, що не пов'язані з навчальним процесом [11].

Досліджуючи потреби та мотивацію, О. В. Скрипченко визначила чинники, які впливають на формування мотивації досягнення успіху студентів. Це становище учня в колективі, сприйняття ним навчальних досягнень і моральних якостей однолітків і самого себе, задоволеність навчальними досягненнями і становищем у колективі [11].

Вивчаючи мотивацію учнів початкових класів у 1960-х роках, О. В. Скрипченко використовувала таксономію німецького психолога Г. Розенфельда, в якій автор розділив мотивацію на вісім категорій.

Мотивація "як самоціль" переважала серед дітей, які відповідали на запитання "Чому ти хочеш вчитися?" "Мати знання", "Вчитися - це весело" тощо. Це найцінніша мотивація в освіті, оскільки вона характеризується високим рівнем усвідомлення мети діяльності [11].

Учні відповіли, що мотивація "заради особистої вигоди" характеризується "бути кращим", "не бути останнім у класі", "щоб мене багато хвалили" тощо. Вперше вона з'являється у дітей з яскраво вираженими егоцентричними, кар'єристськими, егоїстичними рисами характеру.

Мотивація "на основі соціальної ідентичності" характеризувалася наступними відповідями студентів "щоб догодити мамі", "щоб не відставати від сестри" тощо. За нашими даними, вона має тенденцію до падіння.

Мотиви, пов'язані з концепцією антиуспіху та уникненням невдач, зустрічаються у відповідях учнів: "щоб вчителька похвалила", "щоб тато купив велосипед" тощо.

Мотивація "через тиск" характеризувалася наступними відповідями "Якщо я не зроблю домашнє завдання, мама не відпустить мене гуляти", "Якщо я не зроблю домашнє завдання, батько буде сваритися" тощо. Таке домінування зовнішньої мотивації призводить до ускладнення соціальної адаптації дитини, розвитку заниженої самооцінки та негативного ставлення до всього, що викликає труднощі.

Мотивація - "по совісті". Про її існування можуть свідчити наступні відповіді студентів "Я відчуваю себе дуже нещасним, коли не вивчаю свій предмет", "Мені соромно перед однокласниками та викладачами, коли я не вивчаю свій предмет" тощо. Така мотивація не притаманна молодшим школярам.

Мотивація "виходячи з практичних життєвих цілей" характеризувалася наступними відповідями "Хочу бути бізнесменом", "Вчуся, бо хочу мати

власний бізнес і джип" тощо. Це позитивна зовнішня мотивація, яка може бути використана як основа для розвитку практичних і пізнавальних інтересів дитини.

Мотивація "для суспільних потреб" має наступний вербальний підтекст". Вона корисна і потрібна людям", але це не характерно для дітей молодшого шкільного віку [11].

Виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок, що домінуючими мотивами першокласників є ті, що пов'язані з досягненням власних цілей. У деяких випадках розглянуті мотиви можуть суттєво впливати на рівень навчальних досягнень учнів початкової школи, але не всі мотиви мають однакову освітню цінність.

1.3. Емоційно-вольова готовність до навчання в школі

Надзвичайно важливим компонентом психологічної підготовки до школи є готовність дітей в емоційно-вольовій сфері, яка визначає здатність регулювати свою поведінку в досить складних ситуаціях, пов'язаних зі стресом, необхідністю зібратися, мобілізуватися в певних переживаннях у стані втоми, щоб довести справу до кінця [14].

На відміну від імпульсивної поведінки дітей раннього віку, яка опосередкована ситуацією, в якій перебуває суб'єкт, і недостатньо усвідомлено спонукається, довільна поведінка - це поведінка, що керується свідомо прийнятими вимогами, правилами, і навпаки - відмовна поведінка також здійснюється відповідно до певних ситуацій.

Емоційно-вольова готовність виражається у відповідному рівні розвитку індивідуальної поведінки дошкільника. Вирішальним фактором у цьому плані є сформована протягом дошкільних років здатність дитини контролювати власну поведінку: вміння свідомо виконувати правила чи вимоги вихователя, проявляти наполегливість у досягненні мети, доводити до кінця необхідну роботу, незважаючи на спокусливі, але відволікаючі цілі, тощо.

Дитина з високим ступенем емоційно-вольової готовності до школи орієнтується в поставлених перед нею завданнях і може співвідносити їх за ступенем складності. Він не впадає у відчай перед труднощами: або звертається за допомогою (до вчителів у школі, до батьків вдома), або намагається розібратися в ситуації самостійно. Вона вміє пробувати і практикувати. Коли трапляється невдача, він зазвичай не розгублюється і не плаче, а шукає шляхи покращення своєї роботи або своєї поведінки. Іншими словами, така дитина є самостійною [14].

Добровільна готовність до школи - це відносна здатність дітей "змушувати" себе робити те, що не викликає великого інтересу або негайного задоволення. Воля також відповідає за здатність дитини сидіти за партою під час уроку. Наприклад, якщо дитина здатна дивитися і захоплено слухати виставу або розповідь не менше 20 хвилин, вона готова до сприйняття інформації на уроці. Якщо ні, то їй буде просто нудно в школі.

Те, що чекає на дитину в школі - це важка праця. Він повинен робити не тільки те, що хоче, але й те, що вимагає від нього вчитель, шкільна система і проект. Гра може допомогти посилити усвідомлення своєї волі.

Мотивація до навчання є те, що дитина уявляє собі навчання, розуміє зміни, які на неї чекають та виявляє інтерес до отримання знань. Іншими словами, їй цікаво ходити до школи, щоб дізнатися щось нове, а не заради яскравого портфеля.

Є можливості для соціальної адаптації. Дитина здатна взаємодіяти з однолітками, виконувати завдання вчителя та контролювати власну поведінку.

Здатність взаємодіяти та брати участь в іграх в групах дітей.

Емоційна готовність проявляється у здатності контролювати власну поведінку та розуміти власні емоції. Вміння постояти за себе, коли це необхідно. Сюди ж відносяться ознаки імпульсивності, коли дитина не може всидіти на місці і починає ходити, грати і розмовляти.

Отже, як бачимо емоційно-вольова підготовка дитини до навчання у школі є одним з найважливіших завдань дошкільного виховання та навчання.

Для виконання даного завдання можна використовувати рольові ігри, створювати виховні ситуації і найголовніше - самому бути зразком поведінки в різних ситуаціях.

1.4. Розумова готовність до навчання у школі

На думку Л. С. Виготського, інтелектуальна готовність дитини залежить не стільки від обсягу знань, скільки від рівня розвитку мислення.

Під час шкільного навчання розв'язання багатьох інтелектуальних завдань вимагає від учня уяви, яка формується і розвивається на основі узагальнених знань про предмети, явища і події навколишнього світу [8].

Важливість інтелектуальної підготовки дитини до школи зумовлена домінуючим видом діяльності школярів - навчанням, яке вимагає від дитини напруженої праці та активізації розумових здібностей і пізнавальної діяльності [6].

Психологічна підготовка дитини до шкільного навчання виражається насамперед у загальному рівні її розумового розвитку та рівні сформованості умінь і навичок, які допоможуть їй засвоїти ті чи інші предмети. У зв'язку з цим психологічну готовність доцільно простежувати за трьома напрямками, що визначаються: 1) загальними знаннями дитини про навколишній світ, елементами її світогляду; 2) рівнем розвитку пізнавальної діяльності дитини та окремих пізнавальних процесів (мова, пам'ять, сприймання, мислення, уява, увага); 3) наявністю передумов для формування навчальних умінь і навичок та загальної навчальної діяльності.

Пізнання дитиною навколишнього світу, її світогляд виражається в її знаннях про найближче оточення: членів сім'ї, себе, свою вулицю, село, місто; людей, їхню працю, звичаї, свята; природні явища [14]. Знання про навколишній світ і найпростіші закономірності в ньому:

– Предмети першої необхідності (продукти харчування, одяг, взуття, меблі, іграшки тощо).

- Предмети трудової діяльності людей (знаряддя праці, професії, продукти).
- Назви населених пунктів (країни, міста, села, вулиці, площі).
- Живі та неживі предмети і явища (рослини, тварини, пори року, погода).
- Суспільно-політичні події (війна, мир, фестивалі тощо)
- Людські стосунки (поняття добра і зла) [9].

Рівень обізнаності дитини, її світогляд найзручніше виявити в розмові. Дитину запитують про її домашню адресу, ім'я, прізвище, імена батька, матері, бабусі та дідуся, де вони працюють і чим займаються, які міста, крім рідного, вона знає і в якій країні проживає. Щоб отримати більш повне уявлення про рівень обізнаності конкретної дитини, можна запитати її, які пори року і місяці вона знає і який їхній порядок; які є дні тижня і які свята; про види транспорту, диких і свійських тварин; чи знає вона, звідки беруться крупи і борошно, з чого випікають хліб, шують одяг, виготовляють меблі; які її улюблені казки, книжки, ігри [14]. За допомогою завдань також перевіряється психологічна готовність дитини до навчання. Наприклад, щоб з'ясувати, що дитина знає про навколишній світ, її просять назвати предмети, які люди одягають, носять і використовують, коли працюють, їдять, грають і відпочивають, а потім назвати кожен групу предметів одним загальним словом: одяг, взуття, меблі, столові прилади тощо.

У більшості випадків ця різниця виявляється у рівні поінформованості дитини.

Дитина має чіткі, осмислені уявлення, які вона може вільно і правильно висловлювати.

Дитина має певні уявлення, але досить погано їх висловлює.

Уявлення дитини бідні (фрагментарні та не пов'язані між собою), їй дуже важко їх висловити.

Загалом інтелектуальна підготовка включає в себе розуміння та називання навколишніх предметів і явищ (предмети побуту, пори року тощо),

розвиток пізнавальних процесів (уваги, мислення, пам'яті, сприйняття, мови тощо), розвиток математичних навичок (наприклад, рахунок до 20) та образно-наочного уявлення (розуміння, що таке коло, квадрат).

Таким чином, розумова готовність до навчання в школі складається з багатьох взаємопов'язаних компонентів мислительного та мовленнєвого розвитку дітей. Єдність спільного рівня пізнавальної діяльності, пізнавальних інтересів, способів дитячого мислення, досить широкого запасу осмислених, систематизованих уявлень та елементарних понять про навколишній світ, мовлення та елементарної навчальної діяльності створює в дітей розумову готовність до засвоєння навчального матеріалу в школі.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

2.1. Організаційно-методичні аспекти дослідження готовності до навчання в школі

Щоб експериментально перевірити, чи готова дитина психологічно до набору для навчання в школі, ми проаналізували психометричні картки шестирічних дітей, які вступили до школи у 2022 році. Базою для проведення дослідження послужила Київська початкова школа № 14. У дослідженні взяли участь 10 дітей шкільного віку. Характеристику на дітей надала психолог школи.

Характеристика вибірки досліджуваних дітей наведена у табл. 2.1.1.

Таблиця 2.1.1.

№п/п	ПІБ особи	Дата народження	Характеристика дитини
1	Інна	12.01.2017	Дитина не дуже впевнена в собі, досить швидко втомлюється, добре говорить, та може висловити свою думку чітко відповідаючи на поставлені питання
2	Марина	6.09.2017	Дитина досить спокійна, пам'ять добре розвинена, без страху відповідає на запитання
3	Вадим	7.05.2017	Дитина скована, невпевнена в собі, з острахом відповідає на запитання
4	Максим	12.04.2017	Дитина досить врівноважена, на поставлені питання відповідає впевнено
5	Давид	3.01.2017	Дитина має якийсь страх відповідаючи на питання, у запитання орієнтується важко, має невеликий словниковий запас
6	Аліса	9.01.2017	Дитина досить енергійна, словниковий запас достатній, йде добре на контакт

7	Артем	30.01.2017	Дитина спокійна, має гарний фонетичний слух
8	Артур	8.04.2017	Дитина досить врівноважена, спокійна, гарно відповідає на запитання
9	Владислав	4.06.2017	Дитина спокійна, добре себе поводить, рівень знань відповідає віку
10	Олег	2.11.2017	Дитина швидка, активна, має достатній словниковий запас

В дослідження готовності дитини до школи входить 6 складових:

- функціональної готовності (тест Керна-Йерасика).
- розвиток дрібної моторики рук (графічний диктант);
- фонематичний слух;
- короткочасної пам'яті;
- сформованості навичок роботи умовиводи;
- розумова активність.

Розглянемо докладніше тест Керна-Джерасіка. Тест виявляє загальний рівень інтелектуального розвитку, рівень розвитку мислення, уміння слухати, уміння виконувати завдання за зразком, довільність розумової діяльності.

Тест складається з 4 частин:

- тест «Малюнок людини» (чоловіча фігура);
- переписати фразу з написаного листа;
- Нанесення точок.

Тест “Малюнок людини”

Завдання: Намалювати людину, як дитина її знає. Під час малювання поправляти дитину (“Ти забув намалювати вухо”) буде неприпустимо, тому дорослому варто мовчки спостерігти.

Оцінювання:

1 бал: Намальовано чоловіче зображення (елементи чоловічого одягу), голова, тулуб, кінцівки, голова з'єднана з тулубом через шию, не може бути більшою за тулуб, голова менша за тулуб, а на голові є волосся, є вуха; на

обличчі - очі, ніс, рот; руки з п'ятьма пальцями; ноги зігнуті (тобто мають стопу чи черевик) ростуть від тіла, а не прикріплюються до нього.

2 бали: виконання всіх вимог, крім синтетичного способу малювання, або якщо присутній синтетичний спосіб, але не намальовані 3 деталі: шия, волосся, пальці; обличчя повністю є промальованим.

3 бали: фігура має голову, тулуб, кінцівки (руки і ноги намальовані двома лініями); можуть бути відсутніми: шия, вуха, волосся, одяг, пальці на руках, ступні на ногах.

4 бали: примітивний малюнок з головою і тулубом, руки і ноги не промальовані, можуть бути у вигляді однієї лінії.

5 балів: відсутність чіткого зображення тулуба, немає кінцівок; каракулі.

Перепиання фрази з написаного листка.

Завдання. “Подивися, тут щось написано. Спробуй переписати так само тут (показати нижче написаної фрази), як зможеш”.

На аркуші напишіть фразу великими літерами, перша буква – велика: Він їв суп.

Оцінювання

- 1 бал: зразок відтворюється повністю; літери можуть бути трохи більшими за зразок, але не вдвічі; перша літера велика; фраза складається з трьох слів, розташованих горизонтально на папері (може трохи зміщуватись з горизонталі).

- 2 бали: відтворення зразка чітке, розмір літер і горизонтальне розташування не враховуються (літери можуть бути більшими, а рядки можуть йти вгору або вниз).

- 3 бали: напис поділений на три частини, зрозумілі не менше 4 літер.

- 4 бали: принаймні 2 літери відповідають зразку з чистими лініями.

- 5 балів: нерозбірливе графіті.

Змальовування точок

Завдання. “Тут намальовані точки. Спробуй намалювати поруч такі ж”.

У зразку 10 точок знаходяться на рівній відстані одна від одної по вертикалі і по горизонталі.

Оцінювання

1 бал: Точне відтворення зразка, дозволені невеликі відхилення від рядків або стовпців, зменшений розмір зображення, неприпустимі збільшення.

2 бали: кількість і положення точок відповідають зразку, допускається максимальне відхилення на половину відстані між трьома точками, точки можуть бути замінені кружечками.

3 бали: Малюнок в цілому відповідає зразку, а його висота або ширина не перевищує зразка в 2 рази, кількість точок може не відповідати зразку, але не може бути більше 20 і менше 7; дозволено повертати картинку на 180 градусів.

4 бали: візерунок складається з крапок, але не збігається з малюнком.

5 балів: графіті.

Після оцінювання кожного завдання всі бали додаються. Якщо загальний бал дитини за всі три завдання:

- Оцінка 3-6 – високий рівень підготовки до школи;
- 7-12 балів - середній;
- 13-15 балів - низька готовність, дитина потребує додаткових тестів на

кмітливості та інтелектуальний розвиток.

2.2. Аналіз результатів дослідження

Ми розберемо всі компоненти і визначимо, чи готова дитина до школи. Ми провели тест Керна-Джерасіка, який включав наступну процедуру:

Завдання 1. Намалюйте людину.

Інструкція: “Візьміть цей аркуш паперу і намалюйте людину. Ви можете мати хлопчика чи дівчинку, чоловіка чи жінку — кого забажаєте”.

Завдання 2. Дітям було роздано однорядковий аркуш 0,5 стандарту, на якому в якості зразків дослідник писав такі фрази: “вона пила чай” або “він їв суп”.

Інструкція: “Подивіться уважно, як тут написані букви, і спробуйте написати однакові букви, абсолютно однаково”.

Завдання 3. На 0,5 аркуша паперу дослідник накреслив п'ятикутник у вигляді крапок і запропонував дитині відтворити цей зразок.

Результати дослідження функціональної готовності дітей наведені у таблиці 2.2.1.

Таблиця 2.2.1

№п/п	ПІБ дитини	Хист до малювання	Писання букв	Скопіювання крапок	Бали в загальному	Рівень
1	Інна	3	3	3	9	середній
2	Марина	2	3	3	8	середній
3	Вадим	3	3	3	9	середній
4	Максим	2	3	3	8	середній
5	Давид	3	3	4	10	нижче середнього
6	Аліса	3	2	3	8	середній
7	Артем	3	2	3	8	середній
8	Артур	2	3	1	6	вище за середній
9	Владислав	3	3	3	9	середній
10	Олег	2	2	2	6	вище за середній

Як бачимо з таблиці 2.2.1. функціональна готовність до школи у більшості дітей була середньою, у 5% – нижче середньої і лише у 10% – вище середньої.

Проаналізуємо розвиток довільної регуляції діяльності у дітей навчальної групи методом “Графічного диктанту”. Результати заносимо до таблиці 2.2.2.

Таблиця 2.2.2.

№п/п	ПІБ дитини	Бали	Рівень
1	Інна	3	середній
2	Марина	4	середній
3	Вадим	3	середній
4	Максим	3	середній
5	Давид	3	середній
6	Аліса	4	середній
7	Артем	4	середній
8	Артур	4	середній
9	Владислав	3	середній
10	Олег	4	середній

Як бачимо, всі досліджувані показали середній рівень розвитку довільної регуляції діяльності. Аналізуючи рівень розвитку фонематичного слуху, можна сказати, що тільки 10% піддослідних мають високий рівень розвитку, 5% - середній, 85% - високий рівень. (див. табл. 2.2.3.)

Таблиця 2.2.3.

Розвиток фонематичного слуху

№	ПІБ дитини	Рівень
1	Інна	Високий
2	Марина	Високий
3	Вадим	Середній
4	Максим	Середній
5	Давид	Середній
6	Аліса	Високий
7	Артем	Високий
8	Артур	Високий
9	Владислав	Високий
10	Олег	Високий

Розглянемо рівень розвитку короткочасної пам'яті у досліджуваних дітей (див. табл. 2.2.4).

Таблиця 2.2.4.

Рівень розвитку короткочасної пам'яті у досліджуваних дітей

№	ПІБ дитини	Рівень
1	Інна	Високий
2	Марина	Високий
3	Вадим	Середній
4	Максим	Середній
5	Давид	Середній

6	Аліса	Достатній
7	Артем	Високий
8	Артур	Високий
9	Владислав	Високий
10	Олег	Високий

Проаналізувавши дані таблиці. 2.2.4., бачимо, що середній рівень розвитку короткочасної пам'яті мають 15% досліджуваних, а високий – 85%. Що стосується психологічної діяльності дітей, які збираються піти до школи в шестирічному віці, то вони знаходяться на стадії повного розвитку. Майже всі піддослідні спілкувалися легко, чітко висловлювалися, всі вправи були стимулюючими для них та викликали у дітей велику цікавість. У таблиці 2.2.5 наведені всі показники дослідження готовності дітей до школи.

Аналізуючи ці показники, ми виявили, що лише 10% респондентів мали високий рівень шкільної готовності, а 90% – середній.

Отже, аналізуючи дані дослідження готовності дітей до школи, можна зробити висновок, що зазначені предметні групи готові до школи і діти можуть відвідувати перший клас.

Таблиця 2.2.5.

№п/п	ПІБ	Готовність функціональна	регулярність довільна	фонематичний слух	короткочасна пам'ять	рівень готовності
1	Інна	середній	середній	високий	високий	середній
2	Марина	середній	середній	середній	середній	середній
3	Вадим	середній	середній	середній	середній	середній
4	Максим	середній	середній	високий	середній	середній
5	Давид	Нижче середнього	середній	середній	середній	середній

6	Аліса	середній	середній	середній	середній	середній
7	Артем	середній	середній	середній	середній	середній
8	Артур	Вище за середній	середній	високий	високий	високий
9	Владислав	середній	середній	високий	високий	середній
10	Олег	Вище за середній	середній	високий	високий	високий

ВИСНОВКИ

З вищезазначеного можна зробити висновок, що готовність дітей до школи є основною детермінантою успіху в подальшому навчанні. Підготовка дітей до школи складається з таких складових: підготовка дитини до школи в сім'ї та психологічна підготовка дитини до навчання.

Підготовка дітей до виховання в сім'ї ґрунтується на тому, що сім'я є першим соціальним інститутом, з яким стикається дитина. У сім'ї закладаються основні навички спілкування, відбувається первинне ознайомлення дитини з навколишнім середовищем і явищами природного світу, що стимулює розумову активність дошкільника і є запорукою його психологічного розвитку. Сім'я також має сильний вплив на позитивне ставлення до навчання та на правильне розуміння мотивації до навчання.

Психологічна підготовка до школи включає три основні аспекти: емоційно-вольова підготовка до школи, мотивація та психологічна (інтелектуальна) підготовка.

Емоційно-вольова готовність виражається в тому, як діти керують своєю поведінкою в незнайомих умовах, як виражають свої емоції (сум, радість, розчарування, захоплення тощо), в умінні виконувати прохання та доручення дорослих. Ще одним показником у цій сфері є вміння спілкуватися з однолітками та дорослими.

Від мотиваційної готовності залежить швидкість і якість адаптації до школи. Чим краще дитина розуміє своє нове соціальне становище, тим чіткіше вона уявляє, що на неї чекає, і тим легше їй буде увійти в нове середовище та подолати труднощі, які неодмінно виникнуть.

Психологічна підготовка дитини до навчання в школі включає в себе розвиток мислення, сприйняття і мови. Цей аспект визначає наявність знань з мови (звуки, букви, речення тощо), математики (більше - менше, ширше - вужче, нижче - вище), навколишнього середовища (де живеш, хто твоя мама, тато, які міста знаєш тощо).

Щоб експериментально перевірити, чи готова дитина до психодіагностичного набору для навчання в школі, ми проаналізували психометричні картки шестирічних дітей, які вступили до школи у 2022 році.

Дослідження проводилось на основі експрес-методики визначення готовності дітей до школи.

Аналізуючи показники навчання, ми бачимо, що лише 10% досліджуваних мають високий рівень шкільної готовності і 90% досліджуваних – середній. Тому дані дослідження говорять про достатню готовність дітей до школи, можна зробити висновок, що зазначені предметні групи готові до школи і діти можуть відвідувати перший клас.

Отже можна зробити висновок, що Експрес-методика визначення готовності дитини до школи повністю підходить для обстеження дітей, що бажають вступити до школи, вона дає цілісну картину про рівень їх готовності до навчання.

Таким чином, готовність дитини до школи є першим елементом системи безперервної освіти, що закладає підвалини для подальшого розвитку дитини в плані навчання та виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвський, Б. М. Проблеми готовності шестирічних дітей до навчання в школі / Б. М. Андрієвський // Педагогічний альманах : [збірник наукових праць] – Херсон : РПО, 2010. – Випуск 5. – С. 6–9.
2. Большакова І. Проблеми психологічної готовності дитини до школи // Київ : Початкова школа. – 2005. – № 4. – С. 4-7.
3. Бушкатова Н.О. Психологічна готовність шестирічної дитини до школи / [упоряд.: К. Муліка]. – Полтава : ПОШПО, 2008. – 84 с.
4. Вікова психологія: навч. посіб. / за ред. Г.С. Костюка. Київ. 2000. 273 с.
5. Волошина В. Готуємо дитину до навчання в школі // Рідна школа. 2003. № 6. С.49-53.
6. Гончаренко С. А., Богуславська Л. О., Кондратенко Н. О. Визначення готовності дитини до шкільного навчання: Методичні рекомендації. Київ: 2000. 69 с
7. Готовність дитини до навчання/ Упоряд. Максименко С.Д., Максименко К.С., Главник О.П. Київ: Мікрос – СВС, 2023. 94с.
8. Дубчак О. Дитина йде до школи: радощі й турботи // Початкова школа. 2003. № 4. С.52-55.
9. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія: навч. посіб. // Т.В. Дуткевич – Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.
10. Ілляшенко Т. Про готовність дітей до шкільного навчання // Початкова школа. 2012. № 3. С.69-71.
11. Іщенко Л. В. Логіко-математичний розвиток дітей 5–7 років: :навч. посіб./ Л. В. Іщенко. Бердянськ: БДПУ, 2010. 144 с.
12. Кравцов Г. Г. Шестирічна дитина. Психологічна готовність до школи / Г. Г. Кравцов, Е. Е. Кравцова // 5 серія «Педагогіка і психологія». 2007. №5. С. 32–60.
13. Кулик В. Г. Наступає пора готувати дітей до школи // Журнал для батьків. 2011. № 1.

14. Литвин І. «Функціональна готовність дитини до школи», Гирель О. «Життєвий успіх дитини та її психологічна готовність до навчання в школі» Практичний психолог: дитячий садок № 04 /2019, (Електронний щомісячний спеціалізований журнал).
15. Любарська І. Співпраця дошкільного закладу і родини у контексті підготовки дитини до школи: [монографія] / І. Любарська. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 17. 72 с.
16. Марочко Г. Педагогічні погляди В. Сухомлинського на підготовку дітей до школи в родині //Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2002. Вид.5. 335 с.
17. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Мін. осв. і науки України. 2016. с. 4 – 40.
18. Пльбух Ю. З., Коробко С. Л., Кондратенко Л. О. Визначення психологічної готовності дитини до шкільного навчання // Початкова школа. 2008. № 7. С. 62-70.
19. Побірченко Н. Родинна педагогіка В. Сухомлинського про підготовку дитини до школи // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2002. Вид.5. 303 с.
20. Покроєва Л. Проблеми підготовки до навчання шестилітніх першокласників // Початкова школа. 2013. № 1. С.7-9.
21. Стаценко Н. «Психологічна готовність дитини до систематичного навчання в школі: організаційні аспекти» О. Ригель, «Готовність дитини до школи:співпраця з батьками». Практичний психолог: дитячий садок № 01 /2014. Щомісячний спеціалізований журнал.